

เล่าเรื่อง
เมืองไทย

พระ ราชวัง ดุสิต

พระคเณศ ราชวงศ์สุโขทัย

บรรณาธิการอำนวยการ : พ้องเพ็ญ อาชาเทวัญ

บรรณาธิการ : รุ่งโรจน์ อาชาเทวัญ

กองบรรณาธิการ : รัตนา ภูมิพิทักษ์, ชูติรัตน์ แบนพยัคฆ์
ธัมม ศิริพรหมรินทร์, เขียวรัตน์ วัฒนาภาส

เล่าเรื่อง : กฤษกร เพชรนอก

วาดภาพ : กัทธกร คณฺฐดิษฐ์, เขียววัฒน์ ชันหนองจอก

ออกแบบปก : อัมรินทร์ เดชณรงค์, กัทธกร คณฺฐดิษฐ์, ฤทธิเดช พุ่มท้วม

คอมพิวเตอร์กราฟิก : สุพัชรี ศรีเพ็ชร

พิสูจน์อักษร : สิริพรรณ โพธิ์ศรีสุข

S7901-30-08-14

จัดพิมพ์และจัดจำหน่ายโดย

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด

28, 30, 32 ซอยรังสิต-ปทุมธานี 16 ซอย 7 ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130

โทรศัพท์ 0-2958-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร 0-2567-5105

e-mail : sales@skybook.co.th

www.skybook.co.th

คำนำสำนักพิมพ์

หนังสือชุด **เล่าเรื่องเมืองไทย** **ประวัติศาสตร์** ได้นำเรื่องราวอันหลากหลายมุกเกี่ยวกับพระราชวังดุสิต หรือพระราชวังเฌรชกาลที่ ๕ มานำเสนอในรูปแบบการเล่าเรื่องประกอบภาพ ทั้งประวัติความเป็นมา พระที่นั่ง พระตำหนัก และตำหนักสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้เด็ก ๆ และเยาวชนได้เรียนรู้ ชิมชบศิลปะวัฒนธรรมไทย ทั้งด้านสถาปัตยกรรม ประติมากรรม จิตรกรรม และช่างศิลป์ไทย ซึ่งสืบทอดต่อเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

สำนักพิมพ์สกายบุ๊กส์จึงได้นำเรื่องราวของพระราชวังดุสิตมาเล่าผ่านหนังสือชุด **เล่าเรื่องเมืองไทย** เพื่อให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด ใช้ภาษาง่าย แต่ยังคงไว้ซึ่งสาระตลที่สำคัญ พร้อมเนื้อเรื่องที่มีรูปประกอบที่น่าสนใจแก่ผู้อ่าน ตลอดจนคุณพ่อคุณแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ได้เรียนรู้เรื่องราวสำคัญของเมืองไทย ซึ่งคนไทยควรรู้และร่วมภาคภูมิใจในความเป็นไทยสืบไป

ผู้อ่าน: อาชาเทวี

รอบรู้ก่อนอ่าน

พระราชวัง หมายถึง ที่ประทับของพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีพระบรม-
ราชโองการสถาปนาที่ประทับนั้น เช่น พระราชวังดุสิต พระราชวังสราญรมย์
พระราชวังบางปะอิน พระราชวังพระนครคีรี

พระตำหนัก หมายถึง เรือนที่ประทับของพระมหากษัตริย์และ
พระราชวงศ์ชั้นสูง เช่น พระตำหนักสวนสี่ฤดู พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

ตำหนัก หมายถึง เรือนที่ประทับของพระราชวงศ์ชั้นพระองค์เจ้า
และหม่อมเจ้า เช่น ตำหนักพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบุษบันบัวผัน
ตำหนักพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวรเสรฐสุดา

พระราชนิเวศน์ หมายถึง ที่ประทับที่สร้างไว้ตามหัวเมืองในชนบท
สำหรับการแปรพระราชฐานจากพระนคร เช่น พระตำหนักภูพิงคราชนิเวศน์
จังหวัดเชียงใหม่ พระตำหนักภูพานราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนคร

สารบัญ

พระราชวังดุสิต

๒

พระที่นั่งสำคัญในพระราชวังดุสิต

๑๐

พระที่นั่งวิมานเมฆ

๑๐

พระที่นั่งอัมพรสถาน

๑๔

พระที่นั่งอภิเศกดุสิต

๑๗

พระที่นั่งอนันตสมาคม

๑๕

สารบัญ

พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน

๒๓

พระตำหนักและตำหนัก

๒๔

วัดเบญจมบพิตรดุสิตวนาราม วัดประจำพระราชวังดุสิต

๓๕

นามพระที่นั่งและสถานที่ต่าง ๆ ในส่วนดุสิต

๔๐

นามประตูละพระราชวังดุสิต

๔๒

ประกาศพระบรมราชโองการสร้างพระที่นั่งวิมานเมฆ

๔๔

ประกาศเรียกวังส่วนดุสิตเป็นพระราชวัง

๔๕

แผนที่พระราชวังดุสิตในปัจจุบัน

๔๖

พระราชวังดุสิต

ฮวิ๊ฮดีค๊ะ

พระราชวังดุสิต สร้างขึ้นใน พ.ศ.
๒๔๔๒ ตั้งอยู่ระหว่างคลองผดุงกรุงเกษม
ด้านทิศใต้ และคลองสามเสนด้านทิศเหนือ
รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ ให้ซื้อที่ดินบริเวณ
นี้ด้วยพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เมื่อ พ.ศ.
๒๔๔๑ แล้วสร้างเป็นพระราชอุทยานเพื่อ
ประทับพักผ่อนพระอิริยาบถในวันว่าง
จากพระราชภารกิจ

พระราชวังดุสิต มีอาณาเขต
ทางด้านทิศเหนือจดถนนสุขุมวิท
ทิศใต้จดถนนศรีอยุธยา
ทิศตะวันออกจดถนนพระราม ๕
และทิศตะวันตกจดถนนสามเสน

วันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๔๑
รัชกาลที่ ๕ ได้เสด็จฯ มาทอดพระเนตรที่ดิน
ในบริเวณนี้ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ตัดไม้เป็น
ปฐมฤกษ์ในการสร้างพลับพลาที่ประทับแรม
ชุดคลอง ตัดถนน และสร้างพระราช-
อุทยาน ปลุกต้นไม้ทั้งไม้ดอก ไม้ประดับ
ไม้ยืนต้น แล้วพระราชทานนามว่า **สวนดุสิต**

สร้างพลับพลาที่ประทับแล้วเสร็จ รัชกาลที่ ๕
เสด็จฯ เสด็จพลับพลาประทับแรมครั้งแรก ในวันที่ ๑ มีนาคม
พ.ศ. ๒๕๔๒ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลและมีการสมโภช
อย่างครึกครื้น

พ.ศ. ๒๔๕๒ โปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาวังสวนดุสิต
เป็นพระราชวังสวนดุสิต จัดเป็นเขตพระราชฐาน แปรออกเป็น
ฝ่ายหน้าและฝ่ายใน โดยพระราชทานที่ดินทางด้านทิศเหนือ
และทิศตะวันตกของเขตพระราชฐานเพื่อสร้างพระตำหนัก
ตำหนัก และเรือนพัก

โดยฝ่ายในมีชื่อเรียกว่า “สวน”
ได้แก่ สวนสี่ฤดู สวนหงส์ สวนนกไม้ สวนบัว
สวนบัวเปลว (ห้องเครื่องต้น) สวนฝรั่งกังไส
สวนภาพผู้หญิง สวนไม้สามอย่าง สวนเขาไม้
สวนพุดตานเบญจมาศ สวนบัวไฟ สวนผ้าสน
สวนผักชีเข้ม สวนหนังสือเล็ก สวนเปียเขียน
และโปรดเกล้าฯ ให้ยุตคลอง สร้างสะพาน
สร้างถนนภายในและภายนอก รวมทั้งสร้าง
กำแพงประคองรอบพระราชวัง ซึ่งคลองในเขต
พระราชฐานได้รับพระราชทานชื่อต่าง ๆ เช่น
คลองร้องไม้หอม คลองรางเงิน คลองคาบ-
แม่พระฉก คลองเม่งเล้ง คลองลำนาค

คลองทุกคลองจะมาบรรจบกันที่อ่างหยก ซึ่งเป็น
คลองที่แบ่งแยกพระที่นั่งอัมพรสถาน ที่ประทับในรัชกาลที่ ๕
กับพระที่นั่งวิมานเมฆ ที่ประทับของพระมเหสีเทวี สมเด็จพระ
พระเจ้าลูกเธอ พระเจ้าลูกเธอ และเจ้าจอมฝ่ายใน

น้ำในอ่างหยกจะมีกลิ่น
เหม็นอับมาก ซึ่งเกิดขึ้น
จากธรรมชาติ

ต่อมาเมื่อโปรดเกล้าฯ ให้ตัดถนนสามเสน
ถนนราชดำเนินใน ถนนราชดำเนินนอก เพื่อเชื่อมระหว่าง
พระบรมมหาราชวังกับพระราชวังที่สร้างใหม่แล้ว จึงโปรดเกล้าฯ
ให้สร้างที่ประทับเป็นการถาวรขึ้น และเสด็จเข้ามาประทับ
ที่พระบรมมหาราชวังเฉพาะเมื่อมีพระราชพิธีต่าง ๆ เท่านั้น

รัชกาลที่ ๖ พระราชทานนาม
พระราชวังสวนดุสิตใหม่ว่า
พระราชวังดุสิต
และเรียกขานนามนี้
มาจนถึงปัจจุบัน

พระที่นั่งอัมพรสถาน
ในพระราชวังดุสิต

พระที่นั่ง
วิมานเมฆ

พระที่นั่งวิมานเมฆเป็นพระที่นั่งถาวร
องค์แรกในพระราชวังดุสิต รัชกาลที่ ๕ โปรดเกล้าฯ
ให้สร้างใน พ.ศ. ๒๔๔๓ โดยเชื้อยายพระที่นั่ง
มณฑลรัตนอโณไนในพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
มาปลูกสร้างใหม่ และโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระ
พระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้ากรมพระยานริศรานุ
วัดติวงศ์ ทรงออกแบบและควบคุมการก่อสร้าง
ใช้เวลาในการก่อสร้างทั้งหมด ๗ เดือน

รัชกาลที่ ๕
ทรงใช้เป็นที่พักประทับระหว่าง
การก่อสร้างพระที่นั่งอัมพรสถาน
จนแล้วเสร็จ และใน พ.ศ. ๒๔๔๗
จึงเสด็จไปประทับที่
พระที่นั่งอัมพรสถาน

พระที่นั่งองค์นี้สร้างด้วยไม้สักทองทั้งหลัง ตกแต่งตามแบบอย่างสถาปัตยกรรม รัตนโกสินทร์ องค์พระที่นั่งมีลักษณะเป็นรูปตัวแอล (L) ยาวด้านละ ๖๐ เมตร เป็นอาคาร ๓ ชั้น ยกเว้นในส่วนที่ประทับ หรือเรียกว่า **แปดเหลี่ยม** จะมี ๕ ชั้น สูงจากพื้นดินถึงหลังคาโดม แปดเหลี่ยม ๒๕ เมตร ชั้นล่างสุดก่ออิฐถือปูน ส่วนชั้นอื่น ๆ ก่อสร้างด้วยไม้สักทอง ทาสีครีมอ่อน หลังคาสีแดง โดยหลังคาเป็นทรงไทยประยุกต์ หน้าจั่ว เชิงชาย และระเบียง ประดับด้วยไม้แกะสลักลวดลายฉลุแบบขนมปังขิง ส่วนบันไดขึ้นลงแต่ละชั้นก็มีทั้งบันได ธรรมดาและบันไดเวียนที่มีลายฉลุงดงาม

ภายในพระที่นั่งวิมานเมฆแบ่งเป็นห้องใหญ่ทั้งหมด ๓๑ ห้อง แต่ละห้องจะแบ่งเป็นชุดสีต่าง ๆ ๕ สี คือ สีฟ้า สีเขียว สีชมพู สีงาช้าง และสีลูกพีช (ชมพูอมส้ม) ซึ่งแต่ละห้องมีเจ้านายหรือพระบรมวงศานุวงศ์ฝ่ายในประทับเป็น ส่วน ๆ ส่วนที่เป็นโดมแปดเหลี่ยมเป็นที่ประทับของรัชกาลที่ ๕

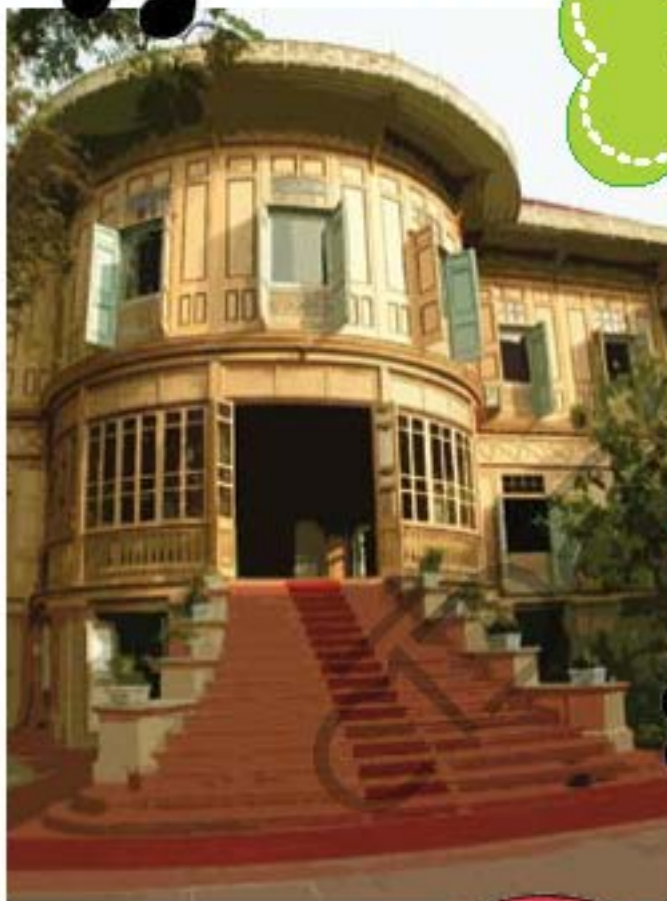

เมื่อรัชกาลที่ ๕ เสด็จสวรรคต
ใน พ.ศ. ๒๔๕๓ พระที่นั่งวิมานเมฆก็ปิดร้าง
เพราะเจ้าชายฝ่ายในต้องเสด็จมาประทับใน
พระบรมมหาราชวังตามราชประเพณี ต่อมา
รัชกาลที่ ๖ โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระนางเจ้า-
อินทรศักดิศจี พระวรราชชายา เสด็จมาประทับ
และเมื่อรัชกาลที่ ๖ เสด็จสวรรคต สมเด็จพระ-
นางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายา
จึงทรงย้ายไปประทับที่พระตำหนักสวนหงส์
นับตั้งแต่บัดนั้นมาพระที่นั่งวิมานเมฆก็ไม่ได้ใช้เป็น
พระราชฐานที่ประทับของเจ้านายพระองค์ใด
อีก แต่กลายมาเป็นที่อยู่อาศัยของข้าหลวง
ที่ยังเหลืออยู่ และได้ร้างไม่มีคนอยู่หลังการ
เปลี่ยนแปลงการปกครอง เมื่อวันที่ ๒๔
มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๗๕

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ
ทรงเห็นคุณค่าขององค์พระที่นั่งวิมานเมฆ เพราะ
พระที่นั่งยังมีสภาพสมบูรณ์ และมีสถาปัตยกรรมที่
ประณีตงดงาม รวมทั้งมีภาพถ่ายมีพระหัตถ์และศิลป-
วัตถุส่วนพระองค์รัชกาลที่ ๕ อยู่เป็นจำนวนมาก จึงขอ
พระราชทานพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระ-
พระเจ้าอยู่หัว บำรุงปฏิสังขรณ์เพื่อจัดเป็นพิพิธภัณฑ์
เฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ ๕ ใน พ.ศ. ๒๕๒๕ เมื่อครั้ง
สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๒๐๐ ปี

พระที่นั่งวิมานเมฆเปิดให้เข้าชม
ครั้งแรกในงานสองร้อยปีแห่งสายสัมพันธ์
ซึ่งสมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ
ทรงจัดขึ้นเพื่อหาทุนสมทบมูลนิธิศิลปาชีพ
พิเศษในพระบรมราชินูปถัมภ์ เมื่อวันที่ ๑๔
ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๒๕ และเปิดให้ประชาชนทั่วไป
เข้าชมเป็นการถาวรตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๒๘

พระที่นั่งวิมานเมฆ
เป็นพระที่นั่งไม้สักทอง
ที่ใหญ่ที่สุดในโลก

พระ ราชวังดุสิต

พระราชวังดุสิต

๑ เรื่องราวความภาคภูมิใจของคนไทยที่เล่าผ่าน
หนังสือชุด เล่าเรื่องเมืองไทย พระราชวังดุสิต

พระราชวังในรัชกาลที่ ๕
เพื่อร่วมกันสืบสานความเป็นไทย
ให้คงอยู่คู่คนไทยและเมืองไทยสืบไป...

จัดพิมพ์และจำหน่ายโดย

บริษัท สกายบุ๊กส์ จำกัด
SKYBOOK COMPANY LIMITED
28, 30, 32 ซอยรังสิต-ปทุมธานี 16 ซอย 7
ต.ประชาธิปัตย์ อ.ธัญบุรี จ.ปทุมธานี 12130
โทรศัพท์ 0-2958-1125-7, 0-2567-5119 โทรสาร 0-2567-5105
www.skybook.co.th e-mail: sales@skybook.co.th

หมวดการ์ตูนความรู้
เล่าเรื่องเมืองไทย
พระราชวังดุสิต

ISBN : 978-616-213-543-9

9 786162 135439

ราคา 89 บาท